

International Theatre Institute ITI
World Organization for the Performing Arts

Mednarodni gledališki inštitut ITI
Svetovna organizacija za uprizoritvene umetnosti

Poslanica ob Svetovnem dnevu gledališča 2026 – 27. marec

Avtor poslanice: Willem DAFOE, ZDA
Igralec, gledališki ustvarjalec
Prevod: Tatjana Ažman

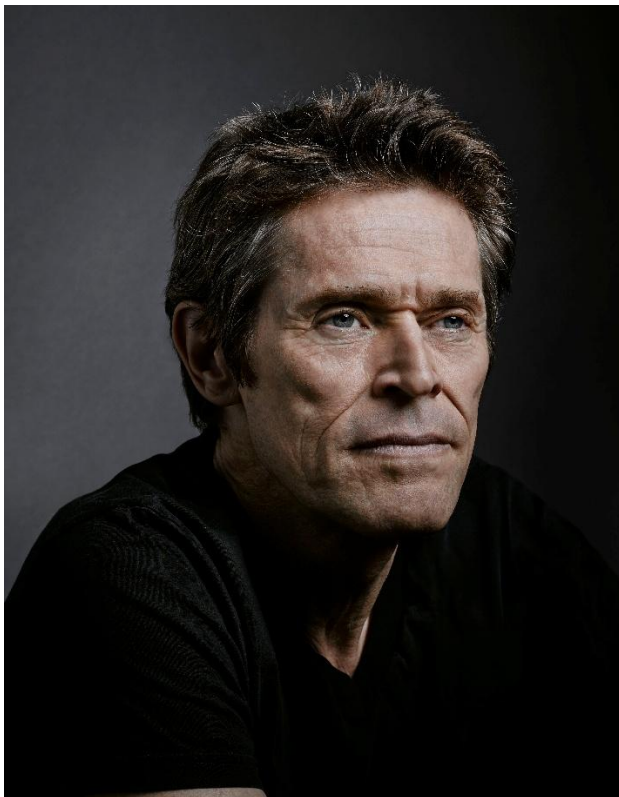

Foto: Willem Dafoe©Brad Trent

Sem igralec, znan predvsem kot filmski igralec. Toda moja igralska pot se je začela v gledališču. Med letoma 1977 in 2003 sem bil član newyorške gledališke skupine The Wooster Group. Na odru gledališča The Performing Garage v New Yorku smo ustvarjali izvirna dela in s predstavami gostovali po vsem svetu. Sodeloval sem tudi z Richardom Foremanom, Robertom Wilsonom in Romeom Castelluccijem. Danes sem umetniški direktor Beneškega gledališkega bienala. Ta priložnost in odgovornost, dogodki v svetu ter želja po vrnitvi h gledališkemu delu so močno utrdili moje prepričanje v izjemno moč in pomen gledališča.

V času mojih skromnih začetkov z The Wooster Group so bile nekatere predstave zelo slabo obiskane. Predstavo bi lahko odpovedali, če bi bilo nastopajočih več kot gledalcev v dvorani, a se to ni nikoli zgodilo. Številni med nami niso imeli gledališke izobrazbe; ljudje z različnimi izkušnjami smo se združili pri ustvarjanju gledališča, zato »the show must go on« pravzaprav ni bila naša mantra. Naša odgovornost je bila, da vzdržujemo srečevanja z občinstvom.

Pogosto smo čez dan vadili, zvečer pa predstavljali dela v nastajanju. Včasih smo to počeli več let, medtem pa smo se preživljali z gostovanji starejših produkcij. Večletno delo na eni predstavi je bilo zame pogosto naporno in vaje so bile včasih zahtevne, vendar so bile predstavitve del v nastajanju vedno vznemirljive – tudi kadar je bilo maloštevilno občinstvo skoraj obsojajoč odraz ravni zanimanja za naše početje. Ta izkušnja me je ozavestila, da so gledalci, ne glede na njihovo število, priče, ki gledališču dajejo pomen in življenje.

Tako kot pravi napis v igralnici: »DA LAHKO ZMAGAŠ, MORAŠ BITI TU.« Skupna ustvarjalna izkušnja v realnem času, čeprav je strukturirana in oblikovana, je vedno drugačna – in prav v tem je nedvomno moč gledališča. V družbenem in političnem smislu gledališče še nikoli ni bilo tako pomembno in ključno za naše razumevanje sebe in sveta okoli nas.

Očitna, a zamolčana resnica, so nove tehnologije in socialna omrežja, ki obljublajo povezanost, a se zdi, da so ljudi med seboj razdvojile in osamile. Tudi sam vsakodnevno uporabljам računalnik. Na družabnih omrežjih nisem aktiven, sem pa na spletu poiskal informacije o svoji igralski karieri in se posvetoval z umetno inteligenco. A človek je lahko resnično slep: tvegamo, da bo človeški stik nadomestil odnos z napravami. Nekatere tehnologije so lahko koristne, a velika težava je, da ne vemo, kdo je na drugi strani, kar pogloblja krizo resnice in občutka za resničnost. Internet lahko odpira vprašanja, a le redko je to razmislek, ki ga poraja gledališče – čudenje, ki temelji na pozornosti, vključenosti in spontani skupnosti tistih, ki so prisotni v krogu dejanja in odziva.

Kot igralec in gledališki ustvarjalec ostajam zvest moči gledališča. V svetu, ki postaja vse bolj razdeljen, nadzorovan in nasilen, je za gledališke ustvarjalce velik izziv, da gledališče ne postane zgolj zabava, ki odvrta pozornost, ali suhoparen institucionalni varuh tradicij. Okrepiti moramo njegovo moč – medčloveško, skupnostno in kulturno povezanost. Predvsem pa si moramo zastaviti vprašanje, kam gremo ...

Pomembna gledališka umetnost je v svojem bistvu izziv za naš način razmišljanja; spodbuja nas, da si predstavljamo, h čemu stremimo.

Ljudje smo družbena bitja, naša vključenost v družbo je biološko pogojena. Vsa naša čutila so vrata v novo srečanje. S temi srečanji jasneje prepoznavamo, kdo smo. S pripovedovanjem zgodb, estetiko, jezikom, gibom in scenografijo – gledališče kot vseobsegajoča umetnost nam omogoča, da se zazremo v preteklost, da vidimo sedanost in da si predstavljamo, kakšen bi lahko bil naš svet.